

Sygn. akt XI GC 174/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2015 roku

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, Wydział XI Gospodarczy,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Aleksandra Wójcik-Wojnowska

Protokolant: Przemysław Badurka

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2015 roku w Szczecinie, na rozprawie

sprawy z powództwa I. W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz powoda I. W. kwotę 427,60 zł (czterystu dwudziestu siedmiu złotych i sześćdziesięciu groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1029,12 zł (tysiąca dwudziestu dziewięciu złotych i dwunastu groszy) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt XI GC 174/15

Sprawa rozpoznawana w postępowaniu zwykłym.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 października 2014r. powód I. W. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) sp. z o.o. kwoty 6.368,17 zł tytułem wykonanych przez powoda prac dodatkowych oraz odsetek ustawowych od kwoty 5.940,57 zł od dnia 28 września 2013r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 427,60 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Uzasadniając swoje stanowisko powód wskazał, iż w dniu 11 stycznia 2013r. zawarł z pozwaną umowę, której przedmiotem było wykonanie przez niego robót budowlanych dla zadania „Wymiana kabli SN przy ul. (...) -go M. i ul. (...) w G.”, jednakże w trakcie wykonywania prac okazało się, że warunki gruntowe robót dla jednego z odcinków kabli nie odpowiadają warunkom gruntowym dla ich „wymiany”. Grunt obciążony był betonowymi fundamentami, co wymagało ich rozbiórki i wymiany całości gruntu na tym odcinku. W ocenie powoda wskazane czynności stanowiły prace dodatkowe, których wykonania nie obejmowała umowa i które powinny być osobno rozliczone. Za podstawy swojego roszczenia powód wskazał przepis z art. 410 w związku z art. 405 kodeksu cywilnego oraz przepis z art. 632 § 2 kodeksu cywilnego. Nadto powód wskazał, że kwoty 427,60 zł dochodzi tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności części wynagrodzenia.

W dniu 29 października 2014r. wydany został, zgodnie z żądaniem pozwu, nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

23 grudnia 2014r. pozwana skutecznie wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wnosząc o oddalenie powództwa w całości, wskazując na brzmienie zawartej pomiędzy stronami umowy, w której powód zobowiązał się do wykonania wszelkich prac ujętych i nie ujętych w opisie przedmiotu zamówienia niezbędnych do kompletnej realizacji zadania. Ponadto pozwana wskazała na zapis umowy, zgodnie z którym wynagrodzenie ryczałtowe zostało skalkulowane biorąc pod uwagę, iż wykonawca zobowiązany jest zrealizować przedmiot umowy w sposób kompletny, co oznacza, że wszystkie koszty wynikające z realizacji umowy od momentu przyjęcia przez wykonawcę terenu budowy do daty jego odbioru, są pokrywane przez wykonawcę i zawarte zostały w wynagrodzeniu ryczałtowym. Odnosząc się zaś do wskazanych przez powoda podstaw jego roszczeń pozwana wskazała, że brak jest podstaw dla przyjęcia, ażeby pozwana uzyskała jakąkolwiek korzyść majątkową jej nienależną – podlegającą zwrotowi na podstawie przepisu art. 405 kodeksu cywilnego, jeżeli zaś chodzi o wskazywany przez powoda przepis z art. 632 § 2 kodeksu cywilnego, to strona pozwana podniosła, iż nie została spełniona żadna ze wskazanych w tym przepisie przesłanek warunkujących możliwość podwyższenia przez Sąd wynagrodzenia ryczałtowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 11 stycznia 2013r. powód i pozwana zawarli umowę nr (...), której przedmiotem było wykonanie przez powoda robót budowlanych dla zadania „Wymiana kabli SN przy ul. (...) -go M. i ul. (...) w G.”. Wymianie miało podlegać 877 metrów bieżących kabla. W § 6 pkt 1 wskazanej umowy określone zostało wynagrodzenie z tytułu wykonania umowy w formie ryczałtu w wysokości 149.900,00 zł netto, natomiast w § 6 pkt 3 umowy znalazł się zapis, zgodnie z którym wynagrodzenie ryczałtowe zostało skalkulowane biorąc pod uwagę, iż wykonawca zobowiązany jest zrealizować przedmiot umowy w sposób kompletny, co oznacza, że wszystkie koszty wynikające z realizacji umowy od momentu przyjęcia przez wykonawcę terenu budowy do daty jego odbioru, są pokrywane przez wykonawcę i zawarte zostały w wynagrodzeniu ryczałtowym. We wskazanym zapisie umowy znalazło się również wyszczególnienie kosztów, które zawarte były w wynagrodzeniu ryczałtowym, wśród tych kosztów znalazły się koszty wynikające wprost z załączników do umowy (Warunki Zamówienia) jak również koszty wszelkich robót przygotowawczych i porządkowych.

W Rozdziale II pkt 3 ust. 4 Warunków Zamówienia znalazł się zapis, zgodnie z którym wykonawca wykona wszelkie prace ujęte i nie ujęte w opisie przedmiotu zamówienia niezbędne do kompletnej realizacji zadania.

W kosztorysie ofertowym powód wskazał, że zysk zawarty w proponowanym wynagrodzeniu to 14%

Dowód:

- umowa k. 31 – 34 z załącznikami k. 35 – 44.

- kosztorys ofertowy k. 60 – 62

Powód zaakceptował warunki przedmiotowej umowy podpisując ją i przystępując do jej realizacji.

Bezsporne.

Przed przystąpieniem do przetargu na wykonanie wskazanych prac pozwana zaleciła aby każdy ze startujących w nim podmiotów dokonał wizji lokalnej celem zapoznania się z przyszłym terenem budowy.

Dowód:

- zeznania L. C. k.179

- warunki zamówienia k. 42.

Powód dokonał jedynie powierzchniowej wizji lokalnej, ograniczonej do obejrzenia miejsca robót. Nie zostały wykonane żadne czynności mające na celu ustalenie rodzaju gruntu w jakim przyjdzie powodowi wykonywać prace.

Dowód:

- zeznania W. P. k. 179v
- zeznania G. N. k.180
- zeznania I. W. k 180v.

W trakcie realizacji prac objętych umową pracownicy powoda napotkali na niewielkim odcinku niespodziewane trudności w postaci betonowych fundamentów, w których osadzony był kabel podlegający wymianie, ponadto wymieniany kabel przysypany był gruzem. W celu wykonania umowy konieczne stało się rozebranie 6,8 m³ betonowych fundamentów, wywiezienie 45,5 m³ gruzu oraz wymiana 38,7 m³ gruntu. Prace te zostały wykonane przez powoda po ustnym zasygnalizowaniu konieczności ich wykonania pracownikom pozwanej.

Żadna z osób, którym powód zgłosił konieczność rozbiórki betonowych fundamentów i wywiezienia gruzu nie miała kompetencji ani do podejmowania merytorycznych decyzji dotyczących prowadzonych przez powoda prac ani też do modyfikowania zapisów łączącej powoda z pozwaną umowy.

Dowód:

- zeznania T. M. k. 177v
- zeznania R. S. k.178
- zeznania K. S. k.178v

Niezależnie od powyższego powód na zlecenie pracowników pozwanej położył 203 m kabla niskiego napięcia, które nie były przedmiotem przetargu, oferty i umowy.

Niesporne

W dniu 17 lipca 2013r. powód złożył u pozwanej pismo z wnioskiem o uznanie opisanych powyżej prac jako prac dodatkowych. W kosztorysie powód wycenił wszystkie prace (łącznie z kablem niskiego napięcia) na 10375,60 zł netto.

Pracownik pozwanej – T. M. – potwierdził pisemnie wykonanie przez powoda wskazanych robót, nazywając je dodatkowymi. T. M. nie miał kompetencji do uznania jakichkolwiek prac wykonywanych przez wykonawców za prace dodatkowe, nie objęte umową.

Dowód:

- pismo powoda z dnia 17 lipca 2013r. k. 64 z kosztorysem k. 65-71
- pismo pozwanej z dnia 01 sierpnia 2013r. k. 81,
- zeznania T. M. k. 177v
- zeznania K. S. k. k.178v

Pismem z 8.08.2013 r. pozwana wskazała, że prac związanych z wymianą gruntu i rozebraniem gruzu nie uznaje za dodatkowe, natomiast ułożenie kabli niskiego napięcia był robotą dodatkową, ale zobowiązano RD G. do przekazania powodowi kabla o długości 203 m, wobec czego nie ma podstaw do zwiększenia wynagrodzenia.

Powód podtrzymał swoje stanowisko i w dniu 13.09.2013 r. wystawił fakturę za prace dodatkowe na 12761,99 zł brutto z terminem zapłaty do 27.09.2013 r. Faktura została pozwanej doręczona.

Ostatecznie po wymianie pism pozwana zgodziła się zapłacić za położenie kabla niskiego napięcia i w dniu 11.04.2014 r. przelała powodowi kwotę 6821,42 zł. Powód wystawił do tej kwoty notę odsetkową na 427,60 zł, której pozwana nie uznała.

Dowód:

- korespondencja stron k. 83 – 104, 107
- faktura k. 86
- potwierdzenie przelewu k. 105
- nota k. 106

Sąd zważył co następuje.

Powództwo jest uzasadnione jedytnie w niewielkiej części, w zakresie skapitalizowanych odsetek za opóźnienie.

Sąd ustalił stan faktyczny przede wszystkim w oparciu o treść łączącej strony umowy. Umowa ta została zaakceptowana przez obie strony, a jej brzmienie nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Oceniając zeznania świadków Sąd brał pod uwagę przede wszystkim ich wiedzę na temat ustaleń poczynionych przez powoda z pozwaną po ujawnieniu się konieczności wykonania robót dodatkowych. W tym zakresie przydatne do ustalenia stanu faktycznego okazały się jedynie zeznania T. M., K. S. i L. C., którym to zeznaniom Sąd dał wiarę w całości uznając je za spójne ze sobą, logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Ponadto T. M. i K. S. bezpośrednio uczestniczyli w zgłaszaniu przez powoda napotkanych trudności – T. M. jako świadek, a K. S. jako osoba, której powód je zgłaszał. Pozostali świadkowie opisujący ustalenia poczynione przez powoda z pozwaną w zakresie uznania wykonanych robót za roboty dodatkowe nie byli bezpośrednimi świadkami tych ustaleń, ich wiedza w tym zakresie pochodziła jedynie z relacji innych osób.

Zeznania G. N. i W. P. okazały się przydatne do ustalenia przebiegu wizji lokalnej przeprowadzonej przez powoda w miejscu, w którym wykonywane miały być prace.

Jako podstawę swych roszczeń powód wskazał treść art. 410 i 405 k.c. Zgodnie z art. 410 przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego (§ 1); Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (§ 2). Stosownie zaś do art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Dopuszczalne jest w sytuacji wykonania stanowiących korzyść majątkową dla zamawiającego prac dodatkowych, bez dokonania przez strony stosownej zmiany umowy, żądanie przez przyjmującego zamówienie zapłaty za wykonane roboty na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2014r. sygn. akt: I CSK 568/13, LEX nr: 1541043). Wobec tego należało rozstrzygnąć czy wykonane przez powoda prace były pracami dodatkowymi, czy też mieściły się w zakresie prac przewidzianych umową łączącą strony.

W ocenie Sądu wykonane przez powoda prace były pracami mieszczącymi się w umowie łączącej strony. O takim ich zakwalifikowaniu przesądzają zapisy zaakceptowanej przez powoda umowy, w szczególności zaś zapis z rozdziału II pkt 3 ust. 4 Warunków Zamówienia, zgodnie z którym wykonawca wykona wszelkie prace ujęte i nie ujęte w opisie przedmiotu zamówienia niezbędne do kompletnej realizacji zadania. Nie można mieć wątpliwości, iż niezbędnym do wykonania umowy w niniejszej sprawie było rozebranie napotkanych betonowych fundamentów, wywiezienie gruzu i wymienienie gruntu. Wynika to przede wszystkim z technologii układania kabli, które nie mogą być przykryte gruzem. Art. 632. § 1 k.c. stanowi, że jeżeli strony umówiły się o wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiaru

lub kosztów prac. Umowa stron wyraźnie wskazuje, iż wynagrodzenie ustalone przez strony było wynagrodzeniem ryczałtowym, wobec czego traci na znaczeniu eksponowana przez powoda okoliczność, że nie mógł się spodziewać, iż kable będą położone niezgodnie z technologią. Ową niezgodność potwierdziły jednomyślnie wszystkie przesłuchane w sprawie osoby, jednakże Sąd za chybione uznał wyjaśnienia powoda, iż nie mógł on spodziewać się takich utrudnień w wykonywanych przez siebie pracach. Osoba zawodowo trudniąca się wykonywaniem tego rodzaju prac, współpracująca wielokrotnie z pozwaną, powinna podjąć wszelkie starania w zakresie należytego przygotowania się do wykonania zleconych robót. Powyższe nabiera szczególnego znaczenia w kontekście krótkich terminów na wykonanie prac, tak krótki termin oznacza bowiem, iż wszelkie napotkane trudności muszą być pokonywane niezwłocznie, a co za tym idzie wykonawca powinien być przygotowany na każdą ewentualność – łącznie z pojawieniem się na trasie kabla gruzu, czy betonowych fundamentów. Ponadto teren prac wskazywany przez powoda i świadków (ul. (...) M. i Słowiańska) to teren, przez który przebiega część starych murów miejskich, a sieć, co przyznał powód, kładziono na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, co nakazywało zachować ostrożność przy wycenianiu prac i przewidywaniu utrudnień. Nie można podzielić stwierdzenia, że data pochodzenia sieci nie była możliwa do ustalenia – pracownicy pozwanej z rejonu energetycznego miejsca wykonywania prac z pewnością udzieliliby powodowi informacji, kiedy kładziono kable podlegające wymianie, gdyby powód o taką informację się zwrócił. Tymczasem z materiału dowodowego wynika, że powód nie podjął starań w celu uzyskania informacji co do daty, w której podlegający wymianie kabel był ułożony.

Aby można było uznać świadczenie za nienależne i dochodzić jego zwrotu na podstawie wskazanego przepisu świadczenie takie spełniać musi dwie przesłanki: nieistnienia zobowiązania oraz błędnego przekonania dłużnika o istnieniu podstawy świadczenia. W niniejszej sprawie Sąd, w oparciu o przedstawione powyżej ustalenia, nie znalazł podstaw do uznania przytoczonych przesłanek za spełnione. Niewątpliwym jest, iż po stronie powoda istniało zobowiązanie do wykonania prac – była nim zawarta z pozwaną umowa, w której powód wziął na siebie ciężar wykonania wszelkich prac niezbędnych do kompletnego jej wypełnienia, a więc również tych, których zaistnienia powód nie przewidział, w zamian za co otrzymać miał określone wynagrodzenie. Z podobnych względów nie można było uznać wykonanych przez powoda prac za korzyść majątkową uzyskaną przez pozwaną bez podstawy prawnej. Uzyskanie korzyści majątkowej bez podstawy prawnej rozumieć należy jako brak tytułu prawnego, legitymizującego przesunięcie korzyści do majątku wzbogaconego. Korzyść musi być przy tym uzyskana bez podstawy prawnej jakiegokolwiek rodzaju, co ma miejsce wówczas, gdy u jej podstaw nie leży ani czynność prawna, ani przepis ustawy, ani orzeczenie sądu lub decyzja administracyjna (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 lutego 2015r. sygn. akt: I ACa 1011/14 LEX nr: 1661117). Uznając prace wykonane przez powoda za zawierające się w łączącej strony umowie Sąd stwierdził, iż po stronie pozwanej istniał tytuł prawny do uzyskania korzyści w postaci wykonanych przez powoda robót.

Jako drugą z podstaw prawnych powództwa wskazano art. 632 § 2 k.c., zgodnie z którym jeżeli wskutek zmiany stosunków, której nie można było przewidzieć, wykonanie dzieła groziłoby przyjmującemu zamówienie rażąca stratą, sąd może podwyższyć ryczałt lub rozwiązać umowę. Aby Sąd mógł zastosować wskazany przepis i podwyższyć ryczałt ustalony przez strony, o co wnosił powód, spełnione muszą zostać łącznie dwie przesłanki – nastąpić musi niemożliwa do przewidzenia zmiana stosunków, a wykonanie dzieła musi grozić rażąca stratą. Sąd rozpoznając niniejszą sprawę przyjął, zgodnie z utrwalonym orzecnictwem, iż za istotną zmianę stosunków rozumieć należy wyłącznie zdarzenie zewnętrzne, niezależne od stron, którego nie były one w stanie obiektywnie przewidzieć w dacie zawarcia umowy. Na gruncie tego przepisu wykluczone są natomiast okoliczności zależne od stron, czy też zdarzenia losowe o charakterze indywidualnym zagrażające wykonawcy rażąca stratą. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż ustalony stan faktyczny nie pozwala na przyjęcie, że w istocie doszło do takiej istotnej zmiany okoliczności. Okoliczności zewnętrzne, dotyczące wykonania umowy, nie zmieniły się bowiem w żaden sposób, zmieniła się tylko wiedza stron o tych okolicznościach (sposób położenia starego kabla). Co istotne, w niniejszej sprawie nie została spełniona również druga przesłanka niezbędna do podwyższenia przez Sąd ryczałtu, a mianowicie rażąca strata po stronie wykonawcy. Powód w istocie poniósł dodatkowe koszty, w stosunku do przewidzianych przed przystąpieniem do realizacji robót, ale nie wykazał, iż koszty te były na tyle duże, aby mogły być uznane za rażąca stratę. Mieć na uwadze należy, iż nie może za rażąca stratę być uznane zmniejszenie zysku lub też strata normalnych rozmiarów

objęta ryzykiem kontraktowym. To na powódzie ciążył obowiązek wykazania, iż poniesione przez niego w związku z rozbieraniem betonowych fundamentów i wywożeniem gruzu koszty doprowadziły nie tylko do utraty jakiegokolwiek zysku z wykonania przedmiotowej umowy ale również spowodowały u niego powstanie rażącej straty. Tymczasem już porównanie umówionego wynagrodzenia (149.000 zł netto) z podaną przez powoda wartością wykonanych prac dodatkowych (4829,73 zł netto) wskazuje, że prace dodatkowe mieszczą się w zysku, wynikającym z kosztorysu ofertowego (14%, a więc ok. 18.000 zł).

Wobec tego żądanie zasądzenia kwoty 5940,57 zł nie mogło zostać uwzględnione. Natomiast za uzasadnione trzeba uznać żądanie skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie za te roboty, które faktycznie były pracami dodatkowymi (zlecono powodowi położenie dodatkowo kabli niskiego napięcia). Powód prace te wycenił na 6821,42 zł, przekazując pozwanej zarówno kosztorys, jak i fakturę przed wskazanym w niej terminem płatności (27.09.2013 r.). Mimo to pozwana zwlekała z zapłatą, ostatecznie nastąpiło to 11.04.2014 r. Pozwana popadła więc w opóźnienie, o którym mowa w art. 481 k.c., co uprawniało powoda do naliczenia odsetek, przy czym odsetki te naliczono od daty późniejszej niż wynikająca z terminu płatności faktury. Wyliczenie jest poprawne, ta kwota należy się więc powodowi wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu (art. 482 k.c.)

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 98 i 100 k.p.c. Powód wygrał proces w 7%, jego koszt to opłata od pozwu 250 zł, wynagrodzenie pełnomocnika z opłatą skarbową – 1217 zł. Koszt pozwanej to analogiczne wynagrodzenie pełnomocnika. Stosunkowe rozdzielenie tych kosztów oznacza, że pozwanej należy się od powoda 1029,12 zł.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron
3. z pismami lub za 21 dni